

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ІМЕНІ
ІВАНА БОБЕРСЬКОГО

Кафедра спортивної медицини, здоров'я людини

Жарська Н. В.

ЛЕКЦІЯ 2

Професійна діяльність фахівців з фізичної реабілітації

з навчальної дисципліни

„ Основи фізичної реабілітації ”

для студентів спеціальності 017 Фізична культура і спорт

ОПП: фізкультурно-спортивна реабілітація

“ЗАТВЕРДЖЕНО”

на засіданні кафедри спортивної медицини,

здоров'я людини

„31” серпня 2021 р. протокол № 1

Зав.каф _____ В. Будзин

Професійна діяльність фахівців з фізичної реабілітації

1. Кваліфікаційні характеристики фахівця з фізичної реабілітації. Сфера діяльності фахівця з фізичної реабілітації.
2. Права та обов'язки фахівця з фізичної реабілітації.

Згідно статті 8, Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (від 2021, № 8, ст.59) у системі реабілітації виділяють: реабілітацію у сфері охорони здоров'я, інші види реабілітації, визначені законодавством України.

Однчасне проведення різних видів реабілітації є комплексною реабілітацією. У разі проведення комплексної реабілітації цілі різних видів реабілітації мають бути взаємоузгоджені.

Згідно статті 10 Закону України «Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я» (від 2021, № 8, ст.59) до суб'єктів реабілітації належать:

- 1) особи з обмеженнями життєдіяльності та їх законні представники;
- 2) члени сімей осіб з обмеженнями життєдіяльності;
- 3) фахівці з реабілітації;
- 4) мультидисциплінарні реабілітаційні команди;
- 5) реабілітаційні заклади, відділення, підрозділи, інші уповноважені суб'єкти господарювання;
- 6) медико-соціальні експертні комісії;
- 7) громадські об'єднання осіб з обмеженнями життєдіяльності, осіб з інвалідністю та фахівців з реабілітації;
- 8) органи професійного самоврядування фахівців з реабілітації;
- 9) суб'єкти, які здійснюють кадрове та наукове забезпечення системи реабілітації;
- 10) органи виконавчої влади, які здійснюють державне управління системою реабілітації, або реалізують державну політику у сфері державних фінансових гарантій медичного обслуговування населення за програмою медичних гарантій та органи місцевого самоврядування.

Фізична реабілітація відрізняється від інших видів реабілітації специфічними засобами і методами. В ній головною діючою особою є фахівець-педагог, який здатний разом з пацієнтом реалізувати програму активної реабілітації з використанням, насамперед, фізичних вправ.

Фахівці з реабілітації - це особи, які безпосередньо надають реабілітаційну допомогу, мають відповідну освіту, володіють відповідними

професійними знаннями та навичками, а також постійно підвищують свій професійний рівень.

Проводити реабілітацію фахівці з реабілітації можуть як у складі мультидисциплінарної реабілітаційної команди, так і надавати реабілітаційну допомогу самотійно, відповідно до індивідуального реабілітаційного плану, в формах, не заборонених законодавством України.

У сфері реабілітації використовується широкий арсенал засобів, але визначальними є дві ознаки: педагогічний вплив реабілітолога та активна співпраця пацієнта. Саме у взаємодії цих двох осіб, за консультативного впливу лікаря, криється запорука успіху фізичної реабілітації.

У процесі свого становлення фахівець з фізичної реабілітації повинен отримати теоретичну і практичну підготовку, які дозволять йому засвоїти певний обсяг теоретичних знань та оволодіти широким колом практичних навичок.

Класифікаційна характеристика професії містить класифікаційні вимоги до фахівців фізичної реабілітації різних категорій.

Загальні положення

1.1. Посада "Фахівець з фізичної реабілітації" відноситься до категорії "Фахівці". 1.2. Кваліфікаційні вимоги - вища освіта відповідного напрямку підготовки (бакалавр), спеціалізація "фізична реабілітація". Без вимог до стажу роботи.

1.3. Знає та застосовує у діяльності:

- анатомію і фізіологію людини;
- методи профілактики й корекції м'язово-скелетних дисфункцій на підставі виявлення анатомічних, фізіологічних, патологічних та психосоціальних характеристик;
- теорію фізичних занять і спорту;
- фізіологію праці, біомеханіку, моторний контроль, розвиток людини, кінезіологію та патокінезіологію;
- методика, доцільність і обсяг застосування заходів профілактики і корекції рухових дисфункцій у осіб різного віку, зокрема при неврологічних, опорно-рухових, серцево-судинних і респіраторних захворюваннях;
- закономірності організації й розвитку систем фізичного виховання, охорони здоров'я, освіти й соціального захисту, основи національного та міжнародного законодавства в цих галузях;
- основи психології, соціології, антропології, екології та валеології, основи наукових досліджень, планування і виконання експериментальних робіт, основи організації праці, адміністрації і менеджменту в державному і приватному секторах.

1.4. Фахівець з фізичної реабілітації призначається на посаду та звільняється з посади наказом по організації (підприємству/організації).

1.5. Фахівець з фізичної реабілітації під час відсутності, заміщається особою, призначеною в установленому порядку, яка набуває відповідних прав і несе відповідальність за належне виконання покладених на нього обов'язків.

2. Характеристика робіт, завдання та посадові обов'язки

2.1. Здійснює реабілітаційні заходи з метою усунення, припинення або зменшення болю, відновлення функцій організму, досягнення нормального рівня здоров'я, фізичної самостійності та активності, оптимального фізичного стану та самопочуття осіб (дітей та дорослих) з порушеннями опорно-рухового апарату, ортопедичними вадами, побутовими, спортивними та професійними травмами, наслідками неврологічних, серцево-судинних, респіраторних та інших захворювань, людей похилого віку з віковими ускладненнями.

2.2. Проводить обстеження, визначає функціональний стан та рівень фізичного розвитку, виявляє порушення і складає індивідуальну програму реабілітації.

2.3. Розробляє і впроваджує комплекс вправ і рекомендацій, спрямованих на поліпшення діяльності опорно-м'язової системи та організму в цілому, координації, збільшення сили м'язів і вдосконалення вправності рухів, відновлення або компенсацію порушених чи відсутніх функцій. 2.4. Навчає способам досягнення самостійності в побуті, самообслуговуванні, пересуванні, а також підтримки фізичного самопочуття і здоров'я.

2.5. Аналізує хід виконання реабілітаційної програми та вносить корективи на кожному з етапів; веде відповідні записи й документацію.

2.6. Співпрацює з лікарями, педагогами, логопедами, психологами, соціальними працівниками.

2.7. Консультує щодо влаштування доступного й безпечного функціонального середовища вдома, на роботі, в громадських місцях, у соціальному оточенні осіб з обмеженими фізичними можливостями.

2.8. Консультує родичів та опікунів щодо виявлених порушень і шляхів досягнення особами з обмеженими фізичними можливостями максимальної незалежності і нормального рівня здоров'я, залучає їх до планування і проведення реабілітаційної програми та надання необхідної допомоги особам з обмеженими фізичними можливостями.

2.9. Виконує ці професійні обов'язки в реабілітаційних центрах, медичних, освітніх, санаторно-курортних закладах, соціальних службах, установах і організаціях державного, громадського й приватного секторів, а також провадить самостійну реабілітаційну практику в межах своєї компетенції.

2.10. Зберігає таємницю індивідуальних програм реабілітації.

2.11. Дотримується правил і норм професійної етики.

2.12. Знає, розуміє і застосовує діючі нормативні документи, що стосуються його діяльності.

2.13. Знає і виконує вимоги нормативних актів про охорону праці та навколишнього середовища, дотримується норм, методів і прийомів безпечного виконання робіт.

3. Права

3.1. Фахівець з фізичної реабілітації має право вживати дії для запобігання та усунення випадків будь-яких порушень або невідповідностей.

3.2. Фахівець з фізичної реабілітації має право отримувати всі передбачені законодавством соціальні гарантії.

3.3. Фахівець з фізичної реабілітації має право вимагати сприяння у виконанні своїх посадових обов'язків і здійсненні прав.

3.4. Фахівець з фізичної реабілітації має право вимагати створення організаційно-технічних умов, необхідних для виконання посадових обов'язків та надання необхідного обладнання та інвентарю.

3.5. Фахівець з фізичної реабілітації має право знайомитися з проектами документів, що стосуються його діяльності.

3.6. Фахівець з фізичної реабілітації має право запитувати і отримувати документи, матеріали та інформацію, необхідні для виконання своїх посадових обов'язків і розпоряджень керівництва.

3.7. Фахівець з фізичної реабілітації має право підвищувати свою професійну кваліфікацію.

3.8. Фахівець з фізичної реабілітації має право повідомляти про виявлені в процесі своєї діяльності порушення і невідповідності і вносити пропозиції щодо їх усунення.

3.9. Фахівець з фізичної реабілітації має право ознайомлюватися з документами, що визначають права та обов'язки за займаною посадою, критерії оцінки якості виконання посадових обов'язків.

4. Відповідальність

4.1. Фахівець з фізичної реабілітації несе відповідальність за невиконання або несвоєчасне виконання покладених цією посадовою інструкцією обов'язків та (або) невикористання наданих прав.

4.2. Фахівець з фізичної реабілітації несе відповідальність за недотримання правил внутрішнього трудового розпорядку, охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії та протипожежного захисту

4.3. Фахівець з фізичної реабілітації несе відповідальність за розголошення інформації про організацію (підприємство/установу), що відноситься до комерційної таємниці.

4.4. Фахівець з фізичної реабілітації несе відповідальність за невиконання або неналежне виконання вимог внутрішніх нормативних документів організації (підприємства/установи) та законних розпоряджень керівництва.

4.5. Фахівець з фізичної реабілітації несе відповідальність за правопорушення, скоєні в процесі своєї діяльності, в межах, встановлених чинним адміністративним, кримінальним та цивільним законодавством.

4.6. Фахівець з фізичної реабілітації несе відповідальність за завдання матеріального збитку організації (підприємству/установі) в межах, встановлених чинним адміністративним, кримінальним та цивільним законодавством.

4.7. Фахівець з фізичної реабілітації несе відповідальність за неправомірне використання наданих службових повноважень, а також використання їх в особистих цілях

Фахівці фізичної реабілітації обстежують пацієнтів з метою виявлення рухових дисфункцій та визначення рухового потенціалу, розробляють і виконують індивідуальний план фізичної реабілітації у співпраці з іншими спеціалістами (лікарями, соціальними працівниками, психологами, вчителями, тренерами) та пацієнтом.

Фахівці фізичної реабілітації також проводять наукову, адміністративну, викладацьку та консультативну діяльність.

Фахівці фізичної реабілітації мають відповідну кваліфікацію для виконання таких професійних обов'язків:

- проведення комплексного обстеження/оцінки/визначення потреб окремого пацієнта/клієнта або потреб групи клієнтів (за допомогою гоніометрії, тесту Ловетта, ООРФ).
- встановлення діагнозу, визначення прогнозів і плану заходів
- надання консультації в рамках своєї компетенції та визначення того, коли пацієнтам/клієнтам слід звернутися до інших медичних фахівців
- впровадження програми втручання/лікування, складеної фахівцем фізичної реабілітації
- визначення очікуваних результатів будь-якого втручання/ліку

Фахівці у цій сфері спроможні обіймати посади у суб'єктах господарювання, які здійснюють такі види економічної діяльності (за КВЕД ДК 009:2010):

- 85.51 Освіта у сфері спорту та відпочинку;
- 93.11 Функціонування спортивних споруд;
- 93.12 Діяльність спортивних клубів;
- 93.13 Діяльність фітнес-центрів;
- 93.19 Інша діяльність у сфері спорту;

Рекомендована література

Основна:

1. Белікова НО. Підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації до здоров'язбережувальної діяльності: теорія та методика : монографія. – Київ : Козарі, 2012. – 584 с.
2. Єфіменко П. Б. Техніка і методика класичного масажу. – Харків : ОВС, 2007
3. Вакуленко Л. О. Лікувальний масаж / Л. О. Вакуленко, Д. В. Вакуленко, Г. В. Прилуцька. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2005. – 448 с.
4. Єфіменко П. Б. Техніка та методика класичного масажу : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / П. Б. Єфіменко. – 2-е вид., перероб. й доп. – Харків : ХНАДУ, 2013. – 296 с.
5. Загальна фізіотерапія та курортологія : підручник / Федорів Я.М. та ін. – Київ : Здоров'я, 2005. – 327 с.
6. Ісаєв Ю. О. Сегментарно-рефлекторний і точковий масаж у клінічній практиці / Ю.О. Ісаєв. – Київ : Здоров'я, 1993. – 320 с.
7. Куничев А. А. Лечебный массаж / А. А. Куничев. – Киев : Высшая школа, 1981. – 328 с.
8. Лікувальна фізична культура : підручник / В.С.Соколовський, Н.О.Романова, О.П.Юшковська. – Одеса : Одес. держ. мед. ун-т, 2005. – 234 с.
9. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина : навч. вид. / за ред. В.В.Клапчука та Г.В.Дзяка. – Київ : Здоров'я 1995. – С. 103-137.
10. Лянной ЮО. Професійна підготовка майбутніх магістрів з фізичної реабілітації у вищих навчальних закладах : теоретико-методичний аспект [монографія]: Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка; 2016. 566 с.
11. Марченко О. К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: навчальний посібник / О.К. Марченко. – Київ : Олімп. літ-ра, 2006. – 196 с.
12. Марченко О.К. Основы физической реабилитации : учеб. для студентов вузов / О.К.Марченко. – Киев : Олимпийская литература, 2012. – 196 с.
13. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підручник / В.М. Мухін. – 3-те вид., переробл. та доповн. – Київ : Олімпійська література, 2009. – 488 с.
14. Руденко Р. Масаж : навч. посіб. / Романна Руденко. – Львів : Сплайн, 2013. – 304 с.
15. Руденко Р. Спортивний масаж : навч.-метод. посіб. / Романна Руденко. – Вид. 2-е, допов. – Львів : Ліга-прес, 2009. – 160 с.

Допоміжна:

1. Бирюков А.А. Лечебный массаж : учебник / А. А. Бирюков. – Москва : Академия, 2004. – 368 с.
2. Бирюков А. А. Спортивный массаж : [учеб. для студ. высш. учеб. заведений] / А. А. Бирюков. – Москва : Академия, 2006. – 576 с.
3. Васичкин В. И. Методики массажа: 1200 способов массажа / В. И. Васичкин. – Москва : Комбине, 2001. – 307 с.

4. 2. Васичкин В. И. Сегментарный массаж / В. И. Васичкин. – Ростов на Дону : Феникс, 2008. – 312 с.
5. Використання природних лікувальних факторів в фізичній реабілітації : навч. посіб. / Н.Г.Волох, О.О.Черепок. – Запоріжжя : ЗДМУ, 2016. – 133 с.
6. Гусаров И.И. Радонотерапия. – Москва : Медицина, 1994. – 160с.
7. Дубровский В. И. Лечебная физическая культура : учебник для студентов вузов. – Москва : Владос, 1998. – 608 с.
8. Курорты: Энциклопедический словарь. – Москва : Советская энциклопедия, 1983. – 592 с.
9. Лечебная физическая культура : учеб. для студ. высш. учеб. заведений / С.Н.Попов, Н.М.Валеев, Т.С.Гарасева и др. ; Под ред. С.Н. Попова. – Москва : Академия, 2004. – 416 с.
10. Немедикаментозное лечение в клинике внутренних болезней /Под ред. проф. Л.А.Серебриной, проф. Н.Н.Сердюка, к.м.н. М.Е.Михно.- Киев: Здоров'я, 1995.- 524с.
11. Руководство по реабилитации больных с двигательными нарушениями / под ред. А.Н.Беловой, О.Н.Щепетовой. – Москва : Антидор, 1999. – Т. 2. – 648 с.
12. Физиотерапевтический справочник / под ред. проф. И.Н.Сосина.- Киев: Здоров'я, 2003.- 604с
13. Физическая реабилитация : учебник в 2-х т. / [С.Н.Попов, О.В.Козырева, М.М.Малашенко и др.] ; под ред. С.Н.Попова. – Москва : Академия, 2013. – Т. 1. – 288 с.
14. Физическая реабилитация : учебник / [С.Н.Попов, О.В.Козырева, М.М.Малашенко и др.] ; под ред. С. Н. Попова. – Москва : Академия, 2013. – Т. 2. – 304 с.
15. Фізична реабілітація : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Київ : Кондор, 2012. – 1162 с.
16. Фізична реабілітація у фізичному вихованні та спорті : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 66 с.
17. Лікувальний масаж : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 14 с.
18. Масаж : анот. бібліогр. покажч. / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 66 с.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Електронний каталог ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3w.ldufk.edu.ua/>
2. Електронний репозитарій ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/>
3. Державний класифікатор України (Класифікатор професій ДК 003:2010). –
Режим доступу:

<https://buhgalter911.com/uk/spravochniki/klassifikatory/statisticheskie-klassifikatory/klasifikator-profesiy-kp950586.html>

4. Довідник кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 80. Соціальні послуги. – Режим доступу: <http://zakon.golovbukh.ua/regulations/1521/8453/8454/468515/>
5. Наказ МОЗ України «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників. Випуск 78 "Охорона здоров'я" від 07.11.2016 № 1171. – Режим доступу: <http://consultant.parus.ua/?doc=0ADL33555D>
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 р. № 266 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти». – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248149695>